

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

Pregó de la Festa de Sant Romà

Pregoner: Joan Domènech i Moner
Data: 14 de novembre de l'any 1986

L'encarregada de presentar el pregoner fou la senyora Lucy Echegoyen, regidora de Cultura i Ensenyament de la Corporació Municipal. Començà dient que, de la mateixa manera que l'any anterior havien volgut tenir un pregoner que fos un escriptor local -i així s'escollí l'Esteve Fàbregas i Barri-, aquest any, continuant en la mateixa línia, havien escollit en Joan Domènech i Moner, perquè era un altre dels que més coses havien escrit sobre la vila i que, a més, estava vinculat a la majoria d'entitats locals i portava molt de temps fent una tasca altruista, constant i eficaç a favor de la cultura, especialment en el camp de la història i de la creació del Museu de Lloret. Precisament, fruit de la seva tasca i de la decisiva intervenció personal, l'Ajuntament -del que Joan Domènech havia estat alcalde i ara continuava essent-ne membre com a regidor del Patrimoni Cultural- havia pogut adquirir el quadre "La processó de Santa Cristina" de Joan Llaverias, que en aquell mateix moment es presentava al públic presidint el mateix escenari de la Casa de la Cultura. Esmentà algun dels llibres i treballs publicats per Domènech ("Història dels Casinos de Lloret", "Cinquanta anys d'esforç turístic a Lloret de Mar", "Estampes retrospectives lloretenques", etc.) i subratllà d'una manera especial el tarannà del pregoner, capaç d'incloure, en els seus articles i en les seves intervencions orals, algun passatge humorístic al costat de comentaris seriosos. Assegurà que aquest aspecte prou conegut i celebrat entre els lloretencs faria que el pregó de Joan Domènech resultés divertit i interessant per a tots.

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

Pregó

Digníssimes Autoritats, Senyores i Senyors:

Quan els companys de la Comissió de Govern i el propi alcalde em van encarregar el pregó d'aquestes festes que encetem, vaig sentir la lògica il·lusió del qui ha de fer una cosa dedicada al seu poble, però per altra banda vaig veure que adquiriria una greu responsabilitat no sols per quedar bé sinó per ajustar-me a la idea que els lloretencs tindrien d'un Pregó fet per mi. Uns esperarien trobar el Domènech humorista; altres l'historiador i potser algun també, donada la meva condició de membre del Consistori Municipal, el polític, encara que sigui al modest nivell del poble. I dic polític, sense cap escarafalls, perquè em ceneixo a l'etimologia i, per mi, política vol dir sobretot l'exercici ple de la vida de la ciutat o, dit d'una altra manera, de la ciutadania, adquirint un compromís amb la comunitat i sentint, en la pròpia pell, les angoixes i les il·lusions, els èxits i els fracassos de tota la col·lectivitat. Per mi la política no serà mai sinònim d'oportunisme, d'escalada, de canvis de camisa, de caciquisme o d'esclafament d'amics i enemics.

Està clar, doncs, que la fórmula més senzilla a l'hora de confegir el pregó consistia a conjugar els tres aspectes de la meva activitat personal. I m'hi va ajudar la celebració de la I Jornada de la Cocteleria de la Costa Brava a Lloret. Vaig sentir la temptació de fer també una barreja intentant, d'altra banda, fer honor a aquells dos il·lustres barmans oriünds de Lloret, Constantí Ribalaigua i Miquel Boadas, forjats a l'escola de "La Floridita", aquell establiment fundat a l'Havana per un altre lloretenc, Narcís Sala i Parera, a principis de segle i just allà on abans existia "La Piña de Plata" o, si ho voleu amb un nom més popular, "El Cafè d'En Cotorra". Ribalaigua, conegut per Constante, parent llunyà de l'actual alcalde, al qual Hemingway elogia en grau superlatiu en la novel·la "Islands in the Stream" tot recordant els daiquiris i les noies de vida frívola que alegraven els xarrupets de rom amb llimona en aquell establiment. Boadas, parent –en aquest cas– de la família Mas, del que Josep Maria Carandell recorda l'anècdota que, trobant-se malalt al llit i a punt de morir, en el seu desvari imaginà que estava voltat d'amics i digué a la seva filla: "Hem de preparar un còctel per a tota aquesta gent" ...

Jo, que volia també preparar un còctel per a tots vosaltres, he mirat precisament el llibre editat per la família Boadas l'any 1983 i m'he aturat davant la recepta del que porta per nom "Maria Dolores" i Miquel Boadas dedicà a la seva filla:

"Prepárese un vaso mezclador: Hielo, 1/3 de curaçao, 1/3 de crema de cacao y 1/3 de Brandy. Mézclese y sírvase en copa de cocktail, adornandolo con una guinda".

Aquest m'anava bé perquè, com el meu pregó, preveu la fusió de tres ingredients diferents. En conseqüència, fent una imitació, vaig preparar la recepta del meu còctel:

PREGÓ

- Prepareu unes quantes fulles en blanc de suport de la barreja i una sala per a donar-ho a provar.
- En comptes de gel, aire condicionat.
- 1/3 d'ironies i notes d'humor.
- 1/3 de pinzellades històriques.
- 1/3 d'al·lusions polítiques.
- Barregi's i serveixi's ben a to, per micròfon, adornant-ho també, de tant en tant, amb una guinda (verbal, és clar).
- I ja em teniu fent el pregó.

Com aquells rectors de poble que, tot fent el panegíric del sant, pretenien predisposar l'ànim dels oients per imitar les virtuts del Patró, a mi em toca recordar-vos, una vegada més, el sentit que té una Festa Major: un punt i a part, un moment de parada, de renúncia de l'activitat productiva quotidiana, d'oci, de gaudi compartit amb família i amics, de lliurament engrescat a la "marxa" col·lectiva, de potenciació dels millors valors humans, tot amanit amb una sensació d'arrelament i d'enllaç amb un passat que originà aquestes manifestacions.

El contrast de com es portaven a terme abans i de com les hem recuperades ara ens dona, precisament, la justa mida de l'evolució del poble. Perquè un poble viu, un poble que progressa és un poble que va introduint variacions i que es va adaptant dinàmicament a cada moment sense perdre, això sí, el sentit de fidelitat a una essència. Algú ha dit que Lloret funciona de forma cíclica, amb períodes de tranquil·litat o passivitat i d'altres d'activitat impressionant. I això s'ha comparat amb el nostre ancestral "Ball de Plaça", que té dos temps d'escàs moviment i una música una mica carrinclona, i tot d'un plegat se'ns presenta amb un "toquen a córrer" que exigeix als participants una preparació com si haguessin d'anar a les Olimpíades del 92. Ja en parlarem més endavant d'aquest "toquen a córrer". Potser el que oblidem del Ball de Plaça és aquella lloretenca que el ballava a les acaballes de l'Edat Mitjana i que quan un foraster dubtós vingut d'enllà del mar li va oferir una almorratxa plena de perfums a canvi que l'acceptés i admetés també els seus interessos, va deixar caure el vas a terra, renuncià a les riqueses excessives i restà fidel als seus. Potser, alguna vegada, caldria haver trencat -i no sols en el ball- més almorratxes.

Ara bé. Totes les evolucions de Lloret són un "toquen a córrer" sobtat? O hi ha també canvis imperceptibles, assumits sense gran espectacularitat? I, d'altra banda, amb quin grau Lloret és un cas a part o, contràriament, com demostrem que batega i respira perfectament sintonitzat amb el temps i la resta del món?

És aquí quan cal donar una ullada a la història triant precisament els moments claus de canvi, per veure com s'hi fa Lloret. Us convido a viatjar uns moments des del passat fins als nostres dies a través d'uns comentaris molt a la meua manera, que semblaran, potser, fantasia, perquè, no ho dubteu, d'una forma o altra van ser realitat.

Som-hi, doncs.

Mireu: en els temps antics, els nostres avantpassats remots van anticipar-se als urbanitzadors de "Roca Grossa" i "Los Pantanos" de Maçanet i van establir-se al cim del Puig de Castellet i del Montbarbat. El Pla General d'aquell temps -que la Direcció General d'Urbanisme de la tribu dels indiketes resolvia més ràpidament que altres direccions generals posteriors- els permetia edificar entre mitgeres, planta baixa i prou, amb poc espai per habitacle i molta zona verda al voltant, just perquè preveien que després seria a l'inrevés, amb carrers estretets perquè com que eren poca gent així es veien més, i parets d'uns quaranta centímetres d'alçada de pedra i la resta d'encofrat de fang que els servia Suberfanguita i un sostre força de nyigui-nyogui, poc insonoritzat, que el dia que tocava ball a casa d'algú, o es posaven tots d'acord o no dormia ningú. Els guàrdies del poblat portaven fona i tiraven pedres i al que no superava un test li feien deixar les municions en un racó de la caserna, motiu pel qual els excavadors del Puig de Castellet van trobar un piló de rierencs dins la torre de defensa. No havien de posar "garites" a l'entrada de la urbanització perquè a penes si hi havia delinqüents per portar al jutge de Santa Coloma perquè els deixés anar, i només tenien una guaita a l'acròpolis del poblat on, de dies, el municipal vigilava i de nit posava la ràdio i escoltava "*Encarna de noche*". La pròpia naturalesa facilitava un immillorable abocador controlat i no calia esperar cap decisió del delegat territorial. Per fer foc encara havien de rascar dues pedres fogueres o dues fustes seques i com que s'hi passaven estona tenien temps de reflexionar què passaria quan s'encendria la flama i no van imaginar mai la necessitat d'una Direcció General de Prevenció i Extinció d'Incendis. Vivien feliços aquella gent.

Potser us imaginareu ara que aquells ibers, fets a viure a dalt les muntanyes, quan els sobrevingué el canvi -entengui's l'arribada dels romans- van lluitar aferrissadament i el terrible Cató, vingut a Hispania per esclafar-los, hi hagué d'entrar a sang i fetge? Res d'això. Els nostres lloretencs no tenien res de numantins, van plegar els trastets, van dir: s'ha acabat la temporada, van endur-se'n el gènere i se'n van anar cap a la plana. Efectivament, a les excavacions no ha aparegut cap estrat cremat, la qual cosa vol dir que no hi va haver incendi ni gairebé violència. La primera adaptació fou feta, doncs, tranquil·lament.

Ja estem romanitzats. A Canyelles, un possible Marcus Poncius luncadellus, casat amb una hipotètica Flavia Salis Aquia ha construït una esplèndida vil·la dalt d'un turó, davant per davant de "Sa Roca des Mig" i té un petit embarcador al cantó de llevant- perquè els romans eren gent intel·ligent i van deixar el cantó dolent perquè hi fessin el port els enginyers

del segle XX- i per allà exporta i importa productes. La seva reserva de vi - que amb el temps copiaran els Montferrani de la veïna Blanda- i també la d'oli, la guarda en àmfores i unes tines grosses -dolia pels entesos- que segles després seran destruïdes abans que les vegi cap arqueòleg. De tant en tant, convida el seu amic Vitalis, de Turissa (ara Tossa), a fer el toc, i recíprocament, els Vitalis -fixeu-vos, amb permís de l'agrupació de CDC de la Garrotxa si n'és d'antic el cognom Vidal- conviden el Marcus i la Flavia de Lauretum a casa seva i mentre els dos homes passegen per mig dels ametllers i projecten una excursió a Aquae Calidae (Caldes), les dues dames s'instal·len una estona en el caldarium -que és la sauna d'ara- i una altra en el frigidarium, tot xerrant de la Preysler i la Pantoja romanes de torn. A Fenals uns altres propietaris romans han muntat una factoria de fabricació i venda de terrissa -una cosa com a can Rufino d'abans però amb gros- i per la mateixa platja reben vaixel·la de luxe -sigil·lata aretina- d'importació. Exposen el material en grans naus a l'aire lliure, amb porxadetes, per sota de les quals passegen els turistes quan vénen de la platja, tot cercant el plat de "souvenir" que s'emportaran quan acabin les vacances i se'n tornin cap a Baetulo, Barcino o Emporium. Algunes monedes d'aquesta darrera ciutat els descobrirà segles després. A Santa Cristina també hi ha alguna vil·la romana i, potser, fins i tot, un temple pagà. I una altra vil·la es troba més o menys allà on, després, hi haurà l'ermita de Sant Quirze. I una opulenta matrona, de nom Marcia Otacilia Severa -si hem de creure referències passades- és sepultada un cop el seu cos ha estat incinerat, en una torre sepulcral alçada arran d'un camí, del cantó de Pagueres.

I arriba un nou canvi. La doctrina del cristianisme s'ha estès i ha estat assimilada pels habitants de l'imperi. Els lloretencs no són una excepció i sembla que edifiquen una petita basílica paleocristiana a Sant Quirze i al seu redós hi enterren els difunts. Quan l'any 1892 Joan Sala i Fàbregas hi practica excavacions i descobreix, junt amb una moneda de Constantí i altres restes, 34 esquelets humans, es parla que allà hi hagué una gran batalla i que aquells són els cossos dels soldats morts. Visca l'heroisme! L'any 1985, però, un aprenent d'investigador una mica crític, un tal Joan Domènech, selecciona uns quants maxil·lars de diversos cranis que, ficats en caps de galetes, romanen al magatzem del museu i es passa una tarda a casa de l'odontòleg Ernest Adler estudiant dent per dent i procurant que el simi que té l'esmentat doctor no en faci desaparèixer cap. El científic txec identifica dos individus d'uns seixanta anys, un altre d'uns setanta i una criatura d'uns set, amb dents encara de llet. Com que no és de preveure la precocitat en les arts marçials ni, d'altra banda, un reenganxament fins a una edat tan avançada, sembla que hem de tirar altra volta aigua al vi i deduir que no hi ha ni fets bèl·lics ni grans revolucions sinó simplement una necròpolis normal on jauen, harmoniosament, grans i petits, pobres i rics. I així entrem a l'Edat Mitjana. Alguns terratinents romans van destacant per damunt dels altres, en plena vida rural, i s'erigeixen en autèntics senyors als que els inferiors deuen homenatge. Com sempre, els fòmuts són els de la base, que diríem ara, els serfs de la

gleva, sotmesos a tot un seguit de pràctiques abusives per part dels senyors, tan dolentes que en deien els "mals usos": el senyor es quedava una part dels béns si el pagès moria sense testar, li cobrava un tant si no tenia fills, el castigava amb imposicions si la dona li feia el salt -d'on deu venir aquella dita: cornut i pagar el beure-, li exigia una redempció si volia abandonar les terres, etcètera ... sense oblidar el folklòric "dret de cuixa" que ha donat lloc a tants comentaris. Vulgues que no, els lloretencs de base devien adaptar-se al sistema, si bé devien estar a l'aguait de la primera possibilitat d'emancipació ... Els terratinents, pel seu cantó, també devien preveure les possibles reivindicacions i ho deduïm d'una anotació que encapçala una pàgina del llibre de l'antiga família Sala i Maig referida a la sentència del rei Ferran d'Aragó de 3 de novembre de 1473 "per areclar los sis mals usos a los esclaus de remensa" com diu textualment. De fet, la solució definitiva vingué a través de la Sentència Arbitral de Guadalupe, de la qual l'any passat, com molts recordareu, se celebrà el cinquè centenari.

Un símbol del poder feudal fou, està clar, el castell de Sant Joan, de Fenals, les ruïnes del qual estem dignificant. En aquest castell, ocupat en el segle XI per la família Humbert, s'aixoplugaven els lloretencs quan anaven maldades o hi havia algun atac per sorpresa a la població, que havia anat naixent arran de mar, del cantó de la riera. Dels Humbert, per herència d'un descendent directe que fou bisbe i per una sèrie d'altres vicissituds, el castell i el terme de Lloret anaren a parar a mans del capítol de Canonges de Girona. Per això, a Lloret es va viure un feudalisme "light" que diria en Francesc Ferrer, descafeïnat. Com volíeu que els canonges de la Seu exigissin, per exemple, el dret de cuixa o fossin excessivament durs i bel·licosos? Una vegada més, els nostres avantpassats s'hi van adaptar la mar de bé, superant fins i tot algun mal moment, com aquella pesta negra de 1348 que va deixar molts masos de Lloret sense habitants.

El segle XV és el despertar cap al Renaixement i l'Humanisme i els lloretencs també senten la primavera social. Per primera vegada es manifesten amb contundència a favor del canvi. Ara hi ha una deliberada presa de posició. La Universitat demana oficialment la incorporació a la Corona l'any 1446. Està tipa de senyors, encara que portin sotana i que siguin pacífics. El poble vibra en perfecta sintonia amb el món modern. Però curiosament, qui acabarà de treure la llana d'aquells innocents pescadors i terrassans serà un altre personatge amb sotana, vingut de Barcelona, el rector Jaume Felip Gibert que, a finals del segle XVI els ensenya a reunir-se corporativament, a deixar de trobar-se a la platja a so de corn, a confegir unes ordinacions municipals amb cap i peus i fa una neteja de l'església, on les famílies guardaven les caixes i els objectes de valor. Compte amb el Gibert! Arriba, troba l'església plena, pren nota de les places que quedaven lliures per seure els feligresos i comenta: És impossible que hi hagi lloc per a tothom. Hi ha més gent que places. Això és overbooking! I dona xifres des de la fulla parroquial que les instàncies superiors no troben coincidents. Algun membre de l'Obra de la Parròquia i l'encarregat del Novenari de les Ànimes diuen si van dimitir, però ell va treure les caixes de l'església i la va

deixar com una catedral. Va intentar més reformes, però va acabar contemporitzant i fent veure que no veia res perquè el superior de Girona el volia congelar i mossèn Gibert no tenia ganes de ser un Pescanova per sempre. I aquell fet fou un exemple per tots els possible Giberts que apareixessin en el futur ...

Ja sé que molts de vosaltres per Renaixement enteneu pintures i obres d'art. Doncs, sí, senyors. Lloret també s'adapta als nous gustos de la mateixa manera que un temps abans havia deixat de banda l'art romànic de la primitiva parròquia -avui ermita de les Alegries- i havia acceptat el gòtic, propi d'esglésies més altes, que permetien respirar i mirar el cel buscant un Déu comprensiu en comptes de mirar a terra sota la mirada aclaparadora d'un Pantocràtor dominador. Lloret havia esdevingut pescador i quan ja s'instal·la definitivament vora el mar alça una església gòtica i l'estrena el 1522. I el 3 de juliol de 1541 els artistes catalans Pere Serafi i Jaume Fontanet subscriuen contracte amb els prohoms de la parròquia per a fer un retaule renaixentista centrat en la vida de Sant Romà i en la de Jesús. Costava 1.300 lliures -IVA Inclòs- i el van acabar de pagar divuit anys després, tot i haver-se imposat voluntàriament un "corantè sobre tot i qualsevol! gonyatge". És a dir, de qualsevol benefici en separaven una quaranta va part per al retaule.

Entrem ja al temps dels Àustries, que és aquella època en què no es ponía mai el sol i la gent s'hi va afeccionar tant que encara segles després s'hi va passar quaranta anys de cara. Curiosament, però, d'aquests segles XVI i XVII l'historiador-alcalde Quim Nadal n'ha dit segles d'obscuritat i és que, per a tothom, i per als lloretencs també, és un període força gris.

Sigui per això del sol dels Àustries o per alguna altra cosa, cap a Lloret, en aquells moments, van començar a venir forasters, més aviat amb males intencions. Van venir moros, no pas a posar botigues sinó més aviat a assaltar les poques que hi havia. La pirateria estava a l'ordre del dia i el crit de "Moros a la costa" tenia tot el seu sentit. També en aquest cas els lloretencs es van posar al dia i van alçar una torre vistosa. S'ha discutit si podia ser, fins i tot, més antiga. Algú ha escrit que s'assentava sobre un basament romà. D'altres n'asseguren l'inici en el segle XIV. Jo m'inclinaria per situar realment la construcció de la fortalesa a l'època dels Àustries - finals del XVI- fiat en el comentari que fan els lloretencs, en una mena d'esforç de memòria, quan s'imposen el dret del vintè de les mercaderies el 1764 i diuen, per justificar-ho:

"Que tots estos censals la dita Universitat y singulars de aquella foren precisats manllevar, vendre i crear ... per ocasió i causa no sols dels molts i crescuts treballs i contribucions que en les guerres passades la dita Universitat i sos individues han suportat, si i també per la construcció i fàbrica de la torre i fortalesa de la mateixa vila per la defensa dels moros i altres enemics de la Real Corona ...".

Tret d'això, ja hem dit que eren uns temps sense massa pena ni glòria.

Per això els historiadors, quan repassem papers del nostre arxiu municipal, hem d'anar molt en compte amb les interpretacions. Perquè si ens agafem al peu de la lletra, en una escriptura de 1699, les al·lusions a "los cabreos antigues de algunes vecinos" hem d'imaginar per força unes terribles enrabiades dels pobres llorentecs del segle XVII quan, en realitat, la paraula cabreos només és una mala traducció del català "capbreu" o "capbrevació", que vol dir el reconeixement explícit dels drets emfitèutics per part dels camperols per evitar prescripcions possibles dins del contracte. Que els capbreus, en alguns moments, podien donar lloc a "cabreos" dels que vostès pensen? És possible.

Ens estem apropant als temps moderns. Encara Lloret s'està bellugant dins de l'Antic Règim que és, en definitiva, la continuïtat classista d'un món de privilegiats, coronat per unes monarquies absolutes. Econòmicament, Lloret viu una mica de tot: del mar, amb la pesca i la navegació de cabotatge, del camp i d'alguna altra feineta. A poc a poc, els patrons de cabotatge s'arribaran fins a Cadis on contactaran amb els mercaders que van a Amèrica i, per tant, s'anirà despertant el comerç català molt abans que Carles III doni el Decret de Lliure Comerç de 1778. Però com que els de Lloret trampegen els canvis bé, abans d'iniciar el toquen a córrer cap a Amèrica encara segueixen mantenint, pel que pugui ser, les relacions amb el món mediterrani. Qui regalarà l'altar major de Santa Cristina del segle XVIII serà un mercader lloretenc afincat a Gènova.

El segle XVIII, per cert, comença amb la tragèdia de la Guerra de Successió que ens col·loca Felip V en el tron i deixa Catalunya sense els seus drets. Els lloretencs s'ho miren força de lluny, tot això, i, per si de cas, el 1711, envien una ambaixada de bona voluntat al castell d'Hostalric a complimentar les tropes dels qui guanyen. Van portar-hi sis quarteroles de vi i un cabàs de peix. D'això se'n diu diplomàcia.

El canvi fort esdevé quan la nostra gent es llença a l'aventura d'Amèrica després del decret del tercer rei borbó. D'això ja se n'ha parlat tant que jo no m'hi estendré gairebé gens. És l'època del primer gran "toquen a córrer", de les drassanes, els naviliers, els pilots, els que marxen a fer fortuna a ultramar -que llavors no era nom d'agència de viatges-, de les noies que esperen llànguidament el retorn del promès i de les que l'obliden per posar-se ulleres fumades i casar-se amb algun "indiana" d'edat madura amb la intenció de treure-li algun "peso" de sobre ...

Però, compte! Tot i aquesta activitat creixent, tot i aquest moviment i el consegüent benestar econòmic, o potser per això mateix, el cor de Lloret bateja al ritme del temps modern. És època de motins i revolucions. A Madrid, el motí de Squillace (1766), a Barceloa l'avalot de les Quintes (1773) o la revolta del pa (1789), indiquen una forta inquietud i tensió social. A França, la ideologia dels il·lustrats avançats, la lluita per assolir la

divisió de poders i l'acabament de l'absolutisme exigeixen un canvi profund, que acabaria amb la revolució de 1789. Però fixeu-vos bé com els lloretencs estàvem "à la page". Un any abans té lloc aquí l'anomenada "Revolta dels Joseps" quan els pescadors es negaren a pagar el ribatge. Què va passar?

Fixeu-vos bé:

El 24 de febrer de 1788 més d'un miler de persones es van aplegar al carrer de la Torre -el Cervantes actual- davant la casa del subdelegat de Marina. Aquesta casa devia estar aproximadament per allà on ara hi ha la Parra i llavors no hi havia copes, però veureu que hi van haver copets. A dintre es discutia acaloradament. Hi hagué cridòries, empentes, baralles, documents estripats ... "Cuidada el que se desmande -va dir el subdelegat- que tengo orden del Rey para cortarle la cabeza" (El que són les coses: a França la van tallar al rei i aquí el rei la volia tallar als altres). Els cerdans -gent de la muntanya que venia a fer temporada a l'hivern a Lloret, a treballar al bosc- segurament molestos per les diferències gremials i socials, anaven cridant el mateix que crida ara la gent quan el consistori aprova pujar els impostos: "Que agafen un magall y vagen com nosaltres a arrancar soques ... y si no tenen diners, que mengin rebanisses ... ". Van apedregar la casa de l'autoritat de Marina i, empipats perquè l'escrivà s'havia endut uns papers comprometedors cap a la casa del Capítol- que era la casa on tenen ara el negoci els amics Trull i Ferran, cosa que demostra que ja estava predestinada a grans convergències polítiques -van intentar incendiar la casa del subdelegat. A l'escrivà li agafà un ensurt tan gros que li van haver de fer una "sangria" fora de la barbacoa, és a dir, el van haver de sagnar i li van haver d'anar a buscar medicaments a la farmàcia. No sabem exactament a quina perquè sembla ser que llavors hi havia dos apotecaris: Josep Massià i Salvador Passapera, els quals diuen les males llengües que es dedicaven a impedir-se mútuament la inauguració d'una sucursal al barri de Molí. Els revoltats del carrer de la Torre, amb una dona arriada al davant, coneguda per "la Mallorquina", van voler prendre per força la casa del Subdelegat com la gent de París, un temps després, va prendre la Bastilla ... (la Bastilla, amb B. Perquè a París, que prenguessin la pastilla, n'hi havia d'haver més ...). Tot d'un plegat, s'obrí una finestra i va treure el cap, a tall de Joana d'Arc, la dona del subdelegat, que demanà clemència per ella i per als seus fills de curta edat. Aquella escena va entendre els lloretencs revoltats i, a poc a poc, la gent es va anar dispersant. El batlle Granell, "cirujano-sangrador", com diuen els documents, quan va acabar la feina amb l'escrivà, va córrer cap al lloc de la brega, va arribar com la policia de Lloret d'ara, quan ja el perill ha passat, i aixecant la vara i les insígnies enlaire va dir: "Obediència al rei. Cada u a casa seva ... !" I així es va complir. Dos mesos després vingueren a Lloret 16 mossos de l'esquadra de Valls, que el Sr. Soy de torn devia haver demanat, i es van emportar els principals caps de la revolta, set dels quals es deien Josep -d'aquí el nom de l'avalot- a les presons de Barcelona.

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

L'edat contemporània Lloret l'estrena plenament, amb nous aires socials i una major llibertat. El 1r d'abril de 1800 -aquell primer d'abril sí que era de la Victòria ... !- es fa pública la sentència que declara haver lloc la incorporació de la jurisdicció civil i criminal, del castell, honor i vila de Lloret a la Corona. En el llibre de la família Sala i Maig, una mà atenta escriu amb il·lusió, poc més tard:

"Vuy, dia 13 de maig 1802, se ha donat pcessió del Batlliu que tenia la vara Romà Botet, pagès, al Sr. Francesc Conill, botiguer, regidor decano".

I encara: "Y dia 14 dels dits, se donà pcessió del castell y demés drets (que) tenia y possehia lo Capítol de canonges de Gerona, a la vila de Lloret".

El poble pot respirar més profundament i en aquest procés d'oxigenació mental i social es troba encotillat per les muralles i les forteses antigues. També aquí cal un canvi i Lloret el fa. I com que llavors no hi ha cap arqueòleg a l'Ajuntament, el consistori, el dia 23 de febrer de 1857, -fixeu-vos, un 23 -F- pren l'acord de derruir el portal de la riera -per això per allà hi havia can Coll del Portal- i el 1868 disposa, també, l'enderrocament de l'antiga torre de defensa. Cau el portal, cau la torre i cau també Isabel II i comença tota una etapa d'intents de renovació personificats en l'adveniment de la primera República i, després, en el fitxatge d'un italià per rei, Amadeu de Savoia, que es va trobar tan desplaçat a Espanya com en Maradona en el Barça de fa un parell o tres d'anys i acabà retornant a casa seva.

Lloret, una vegada més, s'adapta. El dos d'octubre de 1868 "*el pueblo en votación general*" com diu l'acta de l'endemà, nomena els homes que han de formar la Junta Revolucionària, la qual, tot seguit, comença "*recomendando el orden y tranquilidad*".

Potser un dels moments en els quals es posa més de manifest la facultat acomodaticia del nostre poble és amb motiu a les eleccions del 12 d'abril de 1931. Arreu del país triomfa la República, però a Lloret guanya la dreta. La cosa sorprèn tant que uns dies després s'anul·la l'elecció i se'n fa una altra. El 31 de maig guanya, efectivament, la República. Com diu en un dels seus llibres l'Esteve Fàbregas, "aquells bons homes foren els qui. .. donaren a la República un nombre de vots igual que el que, un mes abans, havien donat al rei".

En aquests anys trenta el poble té ocasió de demostrar, però, que malgrat l'aparent tant-se-me'n-fotisme o el seu tarannà pacífic és capaç de fer sentir la seva veu quan es trepitja la seva sobirania. La sang dels vilatans torna a bullir com en els millors moments de gestes passades quan, des d'un despatx de Madrid, es concedeix el permís a Doña Inés Riquelme per a construir una edificació d'obra fixa a la platja de Santa Cristina. I un diumenge, l'11 de març de 1934, el poble, com aquella Fuenteovejuna del segle d'or castellà, fa justícia i enderroca les obres començades. Josep Ma.

Pons Guri en diu, d'això, un cop de poble. La cosa acabà aquí, el permís fou anul·lat per la superioritat i cap magistrat demanà comptes als membres de l'Ajuntament i prohoms que van conscienciar el poble. Eren encara els temps en què els jutges, defugint la notorietat, es dedicaven a jutjar els autèntics delinqüents.

I arribà la Guerra Civil de 1936, una etapa de la història prou punyent perquè no se'n pugui fer broma. Fou, segurament, fruit d'incomprensions, d'enveges, d'extremismes i de rauxes ... i de molta manca de cultura. Com a historiador penso que cal ser molt fred en l'anàlisi de les actuacions i molt crític a l'hora dels homenatges generalitzats. Els idealistes autèntics que lluitaven per una veritable democràcia i per un progrés de les classes menys tingudes mereixen certament l'homenatge. Els qui no el mereixen són els qui, per odi més que per res, mataren i destruïren indiscriminadament. Però en tot cas conviden a la reflexió i a preguntar-nos què hem fet tots plegats perquè aquests casos no es repetissin si tornessin situacions semblants, per veure quants cacics s'han resignat a passar a ocupar un lloc discret, quantes famílies de les que sempre han pretès remenar les cireres s'han decidit a acceptar que altres persones també puguin estar a primer pla, quants grups de pressió que tenen per patró exclusiu el capital s'han donat compte que estem al segle XX i que cal un major equilibri en el món social. La negació d'aquestes possibilitats, la barrera constant per part dels poders fàctics, la trama subtil teixida, a vegades, pels qui no donen la cara, traslladades al passat potser expliquen passejos i voreres tenyides de sang. Expliquen, no dic justifiquen.

Lloret va adaptar-se a la guerra com va poder. De fet, la va viure a la rereguarda i cap fet bèl·lic important es registrà aquí. No hi va haver assassinats. I a l'hora de trampejar una vegada més el canvi, després de la victòria de les tropes de Franco, gairebé tothom va adaptar-se i fins i tot n'hi van haver que van apressar-se a presentar disculpes per si de cas. En part, era natural.

La postguerra fou un temps de vaques flagues. El "toquen a córrer" gros va venir quan l'any 1950 van aparèixer els primers turistes. Tot Lloret s'hi va llançar i el resultat, per bé i per mal -lògicament més per bé- ja el coneixem. Fins i tot les famílies d'estiuejants que figuraven a Lloret van entrar en aquesta dinàmica i van crear negocis aquí. I ho van fer ràpidament, sense dubtes. Tant ràpidament que alguns "hijos de papa" amb el desig de muntar empreses a Lloret van oblidar-se fins i tot de si tenien això que ara en diuen alguna "assignatura pendent".

A nivell polític, el canvi -aquesta vegada amb eslògan i tot- vingué més tard amb l'adveniment de la democràcia, després de la mort de Franco. Van bufar nous aires. Va descobrir-se el concepte ideològic de centre, que és una posició magnífica per rebre bufes de tots cantons; va aparèixer una esquerra "light", també per bé i per mal, que si més no, va treure la por d'aquells que quan anaven a dormir miraven si a sota del llit hi havia dimonis socialistes i comunistes. I va aparèixer també una dreta que no

gosava dir que ho era i que a poc a poc aniria fent com en aquelles pel·lícules de gàngsters, que es van matant entre ells i no en queda ni l'apuntador ... A petita escala, quelcom d'això es va respirar a Lloret. I tothom, de totes maneres, va continuar fent la viu-viu, perquè, en definitiva, el que vol tothom, és treballar, guanyar diners i viure millor.

Resumint: Hem vist que Lloret no és pas un poble excepcionalment diferent dels altres ni que visqui d'espatlles a la realitat o als aires socials, culturals i polítics que bufen al país o al món, encara que, sovint, és més aviat donat a capejar el temporal perquè sap que després d'un garbí vindrà un llevant. Tampoc és una comunitat tan passiva que en un moment determinat no sàpiga aixecar la veu i manifestar la seva personalitat. Tant de bo sigui capaç de fer-ho sempre que calgui i per coses que reverteixin, realment, en benefici dels seus ciutadans i de tota la col·lectivitat.

D'una col·lectivitat que, quan ve la Festa, torna a vibrar. Compteu si un poble que s'ha adaptat tan bé a tantes circumstàncies difícils -i per això n'he esmentat una bona part- no se sabrà adaptar a la festa, que és un exponent de la seva manera de ser i l'anirà perfilant i mimant. Ben segur que les nostres festes també han anat evolucionant al llarg del temps. Estem lluny, per exemple, d'aquells finals del segle divuit, quan els lloretencs anaven a gaudir a la plaça pública -la de cal Drapaire, o si voleu la que es va dir successivament de la Constitució, de la República i ara es diu d'Espanya-. En una escriptura de 1784 s'explica, parlant d'una de les cases adjacents -presumiblement la de la cantonada del carrer de Sant Martí- que *"es la esquina donde si ocurre hacerse alguna función, ponen los bancos para su mayor comodidad y descanso los concurrentes"*. I encara puntualitza que tenen terreny i platja per davant si necessiten més espai per altres actes *"así de alegría -diu- como triste, de vaquetas ... "*. Si vaquetas vol dir *"vaquillas"*, els veïns de mas Carbó i del Molí han perdut la prerrogativa d'haver estat els primers ...

Estem lluny d'això. Però quan ara ens trobem a la llotja de l'envelat, fem igual com aquells lloretencs del divuit que es portaven el banc i la cadira a la plaça pública: riem, ens ho passem bé, xerrem, confraternitzem. I encara més: hem recuperat una Festa Major i hem recuperat un envelat, perquè ara ja no ens en calen dos, com abans de la Guerra Civil, perquè no hi ha un Casino Industrial i un Casino dels Senyors o un envelat de gent de categoria i un dels menestrals. Ara, en un de sol, ens trobem tots en igualtat de condicions i de classes i el qui no s'hi integra és perquè no vol. I aquest aspecte positiu és, segurament, una de les notes més importants de l'evolució social d'aquesta vila, evolució a la qual he dedicat aquesta xerrada d'avui que, a la vegada, feia de pregó.

Amb aquest sentiment anirem a l'envelat i participarem a la festa. Amb aquest esperit de companyonia i germanor riurem i ballarem I si aquests són els símptomes d'una societat que millora, benvinguda sigui la Festa Major i tant de bo -amb perdó d'alguns botiguers- tots els dies siguin una festa continuada.